

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑ

Δρ Σοφία Μπουτσιούκη

Διάλεξη 4

Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Πολιτικές απασχόλησης: εννοιολογικό περιεχόμενο

Είναι το σύνολο των μικροοικονομικών και κοινωνικών πολιτικών που υιοθετούν τα κράτη και οι οποίες επιδρούν στην προσφορά και τη ζήτηση εργασίας, στη λειτουργία της αγοράς εργασίας και στην οργάνωση της εργασίας στο εσωτερικό των επιχειρήσεων.

Αυτές περιλαμβάνουν:

- ✓ Πολιτικές αγοράς εργασίας
- ✓ Εκπαιδευτική πολιτική
- ✓ Φορολογική και συνταξιοδοτική πολιτική
- ✓ Πολιτική επιχειρηματικότητας και ΜΜΕ
- ✓ Πολιτική κοινωνικής πρόνοιας και κοινωνικής φροντίδας
- ✓ Πολιτικής κατά των διακρίσεων και υπέρ της ισότητας ευκαιριών, κλπ.

Είδη ανεργίας

Άνεργος: το άτομο που μπορεί και επιθυμεί να εργαστεί, αλλά δεν μπορεί να βρει απασχόληση.

Δε θεωρούνται άνεργοι τα άτομα που δε μπορούν ή δεν επιθυμούν να συμμετέχουν στο εργατικό δυναμικό, όπως τα ΑΜΕΑ με βαριές αναπηρίες, οι νέοι κάτω των 14 ετών, οι σπουδαστές, οι φυλακισμένοι, οι νοικοκυρές, οι συνταξιούχοι.

Η ανεργία μετράται ως ποσοστό στο σύνολο του εργατικού δυναμικού.

Είδη ανεργίας

- Διαρθρωτική ανεργία (περιλαμβάνει και την τεχνολογική ανεργία)
- Ανεργία τριβής
- Ανεργία λόγω ανεπαρκούς ζήτησης (κεϋνσιανή ανεργία/κυκλική ανεργία)
- Εποχιακή ανεργία

Είδη ανεργίας

- Διαρθρωτική ανεργία:** οφείλεται στην αναντιστοιχία ανάμεσα στο είδος της ζήτησης και της προσφοράς εργασίας. Οι άνεργοι δεν μπορούν να απασχοληθούν στις υπάρχουσες κενές θέσεις, επειδή υπάρχει αναντιστοιχία ανάμεσα στα προσόντα και την εξειδίκευση των ανέργων και σε αυτά που απαιτούνται για την κάλυψη των κενών θέσεων.
- Τεχνολογική ανεργία:** οφείλεται στην απαξίωση ορισμένων επαγγελμάτων, ειδικοτήτων και θέσεων εργασίας, εξ αιτίας των τεχνολογικών μεταβολών. Πρόκειται ουσιαστικά για διαρθρωτική ανεργία τεχνολογικού – εκπαιδευτικού τύπου, και οφείλεται στην αναντιστοιχία του εκπαιδευτικού συστήματος σε σχέση με τις εξελίξεις στην τεχνολογία και την οικονομία.
- Ανεργία τριβής:** οφείλεται στην αδυναμία να συμπέσει την ίδια χρονική περίοδο και στην ίδια περιοχή η ζήτηση εργασίας για ορισμένα επαγγέλματα ή ειδικότητες, με την αντίστοιχη προσφορά εργασίας. Αποδίδεται κατά κύριο λόγο στην έλλειψη ενός συστήματος πληροφοριών για την ύπαρξη ατόμων που προσφέρονται για εργασία και επιχειρήσεων με κενές θέσεις εργασίας.
- Ανεργία λόγω ανεπαρκούς ζήτησης (ή κεϋνσιανή ανεργία ή κυκλική ανεργία):** οφείλεται στην πτώση της οικονομικής δραστηριότητας στις φάσεις της ύφεσης και της καθόδου του οικονομικού κύκλου. Τότε υπάρχει αδυναμία της συνολικής ζήτησης της οικονομίας να απορροφήσει τη συνολική προσφορά του εργατικού δυναμικού.
- Εποχιακή ανεργία:** οφείλεται στις βραχυπρόθεσμες μεταβολές της ζήτησης εργασίας λόγω των μεταβολών στην παραγωγή (π.χ. αγροτικές εργασίες) ή στη ζήτηση για εργασία (π.χ. τουρισμός).

Κοινωνικός αποκλεισμός

(ορισμός της Ε.Ε.)

«Το βασικό γνώρισμα των ατόμων ή ομάδων που κρίνονται αποκλεισμένες από τον ομαλό, κανονικό τρόπο ζωής είναι η απομόνωσή τους από τους βασικούς κοινωνικούς μηχανισμούς που παράγουν ή διανέμουν τους κοινωνικούς πόρους. Ο κοινωνικός αποκλεισμός φαίνεται σαν κατάσταση ταυτόχρονης, προσωρινής ή μη, αποξένωσης του ατόμου από την αγορά εργασίας, την οικογένεια και το κοινωνικό του περιβάλλον, καθώς και από το μηχανισμό που έχει αναπτύξει το κράτος για την προστασία και τη φροντίδα των πολιτών του.»

Ο αποκλεισμός από την αγορά εργασίας κι ο κοινωνικός αποκλεισμός συχνά είναι αλληλένδετες καταστάσεις, χωρίς όμως αυτό να είναι απόλυτο.

Σύνδεση ανεργίας και κοινωνικού αποκλεισμού

- ✦ Όσο μεγαλύτερη η παραμονή μακροχρόνια ανέργων εκτός αγοράς εργασίας, τόσο μειώνονται οι πιθανότητες επανένταξης.
- ✦ Όσο πιο περιορισμένος ο χρόνος καταβολής επιδομάτων ανεργίας και αντίστοιχης ασφαλιστικής κάλυψης, τόσο αυξάνεται ο κίνδυνος παραμονής των μακροχρόνια ανέργων εκτός του συστήματος κοινωνικής προστασίας
→ μεγαλύτερος κίνδυνος αποκλεισμού.
- ✦ Όχι απαραίτητα σε δυσμενέστερη θέση όσοι εισπράττουν επιδόματα .
- ✦ Σε περίπτωση αναζήτησης εργασίας από ανέργους (υποαπασχόληση ή ανασφάλιστη εργασία, άτυπα κοινωνικά δίκτυα), η δράση αλληλεγγύης είναι ευκολότερη σε αγροτικές ή ημιαστικές περιοχές
↓
μείωση κινδύνου αποκλεισμού.
- ✦ Όχι απαραίτητα σε δυσμενέστερη θέση όσοι συμμετέχουν σε ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης.

Επιπτώσεις ανεργίας

- ✚ Καθυστέρηση δημιουργίας οικογένειας (δημογραφικός αποκλεισμός).
- ✚ Πρόκληση ψυχολογικής έντασης, αβεβαιότητας, οικονομικών στερήσεων.
  - ↓
  - Δυσμενείς επιπτώσεις σε σωματική και ψυχική υγεία του πληθυσμού.
  - Ένταση κοινωνικών προβλημάτων (αλκοολισμός, εγκληματικότητα, υψηλή νοσηρότητα και θνησιμότητα).
  - Εντάσεις μεταξύ των μελών της οικογένειας -κίνδυνος έντονων ρήξεων.
- ✚ Δυσκολία πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας και αντιμετώπιση κόστους ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης.
- ✚ Εσωτερική μετανάστευση για αναζήτηση εργασίας.
  - ↓
  - Μεταβολή πληθυσμιακού χάρτη της χώρας.
  - Ένταση προβλημάτων λόγω αλλαγής περιβάλλοντος.
  - Ένταση κινδύνου αποκλεισμού.

Πολιτικές απασχόλησης

1. Διαμόρφωση μακροοικονομικής πολιτικής: βιώσιμη και μη πληθωριστική ανάπτυξη - διαρθρωτικές πολιτικές.

2. Αύξηση της ευελιξίας του χρόνου εργασίας με συναίνεση εργοδοτών – εργαζομένων:

- εντατικοποίηση χρήσης κεφαλαιουχικού εξοπλισμού.
- αύξηση έντασης εργασίας σε περιόδους έντονης δραστηριότητας.
- ενθάρρυνση συμμετοχής περισσότερου εργατικού δυναμικού (νέοι, γυναίκες) σε αγορά εργασίας.

3. Ευέλικτη διαμόρφωση μισθών και κόστους εργασίας για μείωση της ανεργίας:

- ρύθμιση προσφοράς – ζήτησης εργασίας
- προσαρμογή μισθών σε πραγματικές απαιτήσεις

Πρόβλεψη για: παρεμβάσεις σε φορολογικές επιβαρύνσεις, θέσπιση κατώτατων ορίων μισθών, νομοθετική προστασία απασχόλησης – εργασιακών σχέσεων και κρατική συμμετοχή σε συλλογικές διαπραγματεύσεις.

4. Μεταρρύθμιση εργατικής νομοθεσίας σε θέματα απολύσεων και προσλήψεων – αναγκαιότητα λόγω της ύπαρξης δύο αλληλοσυγκρουόμενων τάσεων:

- Προστασία δικαιωμάτων εργαζομένων, μείωση κόστους συμβάσεων εργασίας, διαμόρφωση αναγκαίου ανθρώπινου κεφαλαίου.
- Επιφυλάξεις επιχειρήσεων για πρόσληψη και απόλυση, περιοριστικό πλαίσιο.

5. Έμφαση σε ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης:

- Περιορισμός επιδοματικών πρακτικών.
- Παροχή βοήθειας για εύρεση εργασίας.
- Συνεχιζόμενη κατάρτιση.
- Υποστήριξη επιχειρηματικής δραστηριότητας.
- Επιχορήγηση επιχειρήσεων για νέες θέσεις εργασίας.
- Φροντίδα ευπαθών ομάδων (νέοι, γυναίκες, μακροχρόνια άνεργοι).
- Προβλέπεται συνεργασία με ιδιωτικούς φορείς εύρεσης εργασίας.

6. Μεταρρύθμιση συστημάτων ασφάλισης κατά της ανεργίας και των διασυνδέσεων με τα φορολογικά συστήματα.

- Μείωση της διάρκειας και του ποσοστού αναπλήρωσης των επιδομάτων ανεργίας.
- Σύνδεση της παροχής με ετοιμότητα ανέργων για ανάληψη εργασίας, προϋπηρεσία και συμμετοχή σε προγράμματα κατάρτισης.
- Μείωση ή κατάργηση της πρόωρης συνταξιοδότησης - επιδόματα αναπηρίας υπό προϋποθέσεις.
- Μείωση επιβαρύνσεων της εργασίας λόγω φορολογίας (αποθάρρυνση εργατικού δυναμικού για προσφορά εργασίας) ή ασφαλιστικών εισφορών (αποθάρρυνση επιχειρήσεων για ζήτηση).
- Μεταστροφή από επιδοματική πρόνοια (Welfare) σε επιδότηση της εργασίας (Workfare).

7. Μεταβολές σε συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης σε όλες τις βαθμίδες.

- Βελτίωση των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων του εργατικού δυναμικού.
- Προώθηση Δια Βίου Μάθησης.
- Επέκταση χρόνου υποχρεωτικής εκπαίδευσης.
- Μείωση της σχολικής διαρροής.
- Βελτίωση ποιότητας, προγραμμάτων και υποδομών.
- Διασύνδεση γενικής με επαγγελματική εκπαίδευση και επαγγελματικής/τριτοβάθμιας με ανάγκες της αγοράς εργασίας.
- Μείωση υπερβολικού χρόνου σπουδών σε τριτοβάθμια .
- Αύξηση οικονομικής επιβάρυνσης φοιτητών.

8. Αύξηση ανταγωνισμού σε αγορά προϊόντων:

- Περιορισμός μονοπωλιακών τάσεων.
- Ανάπτυξη καινοτόμου και δυναμικής οικονομίας.
- Ανακατανομή εργατικού δυναμικού και τομέων παραγωγής.
- Μεγαλύτερη αποδοτικότητα αγοράς εργασίας και οικονομίας.

9. Ανάπτυξη και διάχυση της τεχνολογίας:

- Χρηματοδότηση ερευνητικής δραστηριότητας από κρατικούς και ιδιωτικούς φορείς.
- Ευελιξία και συνεργασίες ανάμεσα σε ερευνητικά κέντρα και παν/μια στο εσωτερικό και διεθνές περιβάλλον.
- Ανάπτυξη αξιολόγησης.

10. Καλλιέργεια επιχειρηματικού κλίματος:

- Ανάπτυξη ΜΜΕ (SMEs).
- Ανακατανομή πόρων σε πιο πρόσφορες δραστηριότητες.
- Χρηματοδότηση, παροχή πληροφοριών και διαμόρφωση κατάλληλου θεσμικού πλαισίου για έναρξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.